

Antropologia dels sistemes de sexe/gènere

Codi: 101252

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Laia Narciso Pedro

Correu electrònic: laia.narciso@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

L'assignatura inclou textos i materials audiovisuals en anglès, a més de català i castellà.

Equip docent

Maria Bruna Alvarez Mora

Laia Narciso Pedro

Equip docent extern a la UAB

A determinar

Prerequisits

No té prerequisits.

Objectius

Assignatura de tercer any del Grau en Antropologia Social i Cultural, s'imparteix durant el primer semestre i forma part de la matèria "Àmbits temàtics generals de l' Antropologia."

Aquesta assignatura:

- Desenvolupa la teoria antropològica i l'anàlisi de la diversitat cultural en els sistemes de sexe/gènere.
- Fa una crítica a l'androcentrisme científic i revisa supòsits, conceptes i teories, incorporant la perspectiva de gènere i la investigació feminista a les ciències socials.
- Aplica el coneixement disciplinari a la identificació i l'estudi de la realitat socio-cultural i als debats actuals sobre gènere.

Això es fa mitjançant l'aproximació a:

- La crítica feminista i l'antropologia: presentació de les revisions empíriques, innovacions teòriques i metodològiques. Etno-androcentrismes. Aportacions de l'antropologia feminista.
- Els canvis de perspectiva i els conceptes fonamentals vinculats: dels estudis sobre la dona universal a les relacions de sexe/gènere culturalment diverses.
- Els debats sobre sexe, gènere i estatus. El coneixement i l'anàlisi de les dicotomies naturalesa/cultura, públic/privat i producció/reproducció, i la seva relació amb les diferències i desigualtats.

Al finalitzar l'assignatura l'estudiant serà capaç de:

- Identificar variabilitat transcultural dels sistemes de sexe/gènere i conèixer la teoria antropològica vinculada a aquesta qüestió.
- Comprendre les construccions socioculturals vinculades al sexe-gènere.
- Aplicar el coneixement antropològic a problemes socio-culturals actuals.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
3. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
4. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
5. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
6. Aplicar els conceptes bàsics de l'antropologia social i cultural a la comprensió de les relacions entre diferents societats i cultures.
7. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
8. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
9. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
10. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
11. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
12. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir de la diversitat física, econòmica, social i cultural.
13. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
14. Resumir les característiques d'un text escrit en funció dels propòsits comunicatius.
15. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
16. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.
17. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

1. Antropologia i feminisme. Conceptes bàsics i principals perspectives.
2. Les oposicions binàries de la dominació: natura/cultura, públic/privat, producció/reproducció.
3. Perspectiva antropològica sobre velles i noves violències sobre les dones.
4. Interseccionalitat: complexitzant l'anàlisi de la opressió.
5. Metodologia i epistemologia feminista. Disseny etnogràfic, antropologia i perspectiva de gènere.
6. Gènere, polítiques públiques i intervenció social.

Metodologia

El/la protagonista del procés de ensenyament-aprenentatge és l'estudiantat i sota aquesta premissa s'ha planificat una metodologia basada en el treball continuat.

Sobre les sessions:

L'assignatura es desenvoluparà a través de sessions presencials dirigides, supervisades i de treball autònom.

Les sessions presencials es realitzaran sempre amb tot el grup classe i es dedicaran a la presentació dels continguts de l'assignatura per part del professorat i professionals convidats, segons el calendari que es facilitarà, amb la participació activa del grup d'estudiants en el seu anàlisi i discussió, de vegades en grups reduïts pel què aquestes sessions impliquen sempre un treball autònom previ o posterior.

El treball autònom inclou activitats com la lectura i l'estudi comprensiu i analític de textos, el visionat comprensiu i analític de materials audiovisuals, la recerca de referències bibliogràfiques, la recollida de informació, l'observació i l'escriptura, entre d'altres.

Les sessions supervisades seran presencials o virtuals (amb cita prèvia) especialment orientades a contribuir al seguiment de l'assignatura i realitzar les activitats d'avaluació.

Es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Sobre la comunicació:

La comunicació es realitzarà a través del Moodle (campus virtual).

Sobre els treballs

Consultar les instruccions específiques de cada treball.

S'hauran d'entregar a través de Moodle (Campus virtual)

Criteris de correcció generals:

- Qualitat de la presentació, format, redacció i referències bibliogràfiques en APA.
- Comprensió, amplitud i profunditat de l'anàlisi en relació amb els conceptes de l'assignatura.
- Presentació a través d'una argumentació coherent i fonamentada acadèmicament.
- Vinculació de les presentacions, bibliografies i/o visionats amb exemples etnogràfics provinents de la premsa, la pròpia experiència o l'observació etnogràfica.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats, visionats i conferències en gran grup	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 14, 15, 16
Classe magistral del professorat i experts convidats	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17
Tipus: Supervisades			
Tutories individuals i/o grupals (presencials i/o virtuals)	2	0,08	2, 7, 8, 10, 13, 16
Tipus: Autònomes			
Estudi de materials i preparació proves	16	0,64	1, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17
Lectures, anàlisi, preparació i redacció de treballs individuals i grupals i estudi	18	0,72	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15

Avaluació

Avaluació continuada

Evaluació continuada:

Activitat 1: Exàmen (30%)

Prova individual de test i comentari crític relacionant 2 lectures proposades al programa de l'assignatura, i vinculades al bloc 1.

Activitat 2: Treball individual (30%)

Compilació dels exercicis realitzats al bloc 2 d'aplicació del contingut de les sessions, incloent les lectures obligatòries, les ponències i els visionats relacionats.

Activitat 3: Treball grupal (30%)

Realització i presentació a classe d'un treball d'anàlisi basat en la observació participant aplicant la perspectiva de gènere.

L'activitat es dividirà en dues entregues.

- Guió i fonamentació del treball (30% de la nota)
- Presentació a l'aula (60% de la nota, dividida en 40% nota assignada per la docent i 20% nota assignada per l'alumnat a través de la co-avaluació).

Activitat 4: Participació (10%)

Es valorarà la preparació i lectura dels textos associats a les sessions i la implicació als exercicis i debats d'aula.

Normativa d'avaluació

- En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.
- Per considerar superada l'assignatura es necessitarà obtenir una nota mínima de 5,0 com a nota mitjana resultant de les notes obtingudes en cada una de les activitats, considerant el percentatge de cada una d'elles en la nota final.
- Un cop superada l'assignatura, aquesta no podrà ser objecte d'una nova avaluació.
- L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.
- Els que per assistència a reunions dels òrgans col·legiats de representació universitària o altres motius previstos en les seves respectives normatives no poguessin concórrer a alguna de les activitats d'avaluació programades, tenen dret a que se'ls programi un dia i hora diferents per a la seva realització.
- Els que participin en les diferents activitats d'avaluació i ho necessitin, rebran una justificació documental d'aquesta participació.
- La còpia o plagi, tant en el cas dels treballs com en el cas dels exàmens, constitueix un delictes que serà sancionat amb un 0 (zero) a l'activitat, pèrdua del dret a re-avaluació i es suspèn timerà tota l'assignatura. Recordar que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o una part el treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és presentar tot o part d'un text d'un/a autor/a com a propi, sense citar les fonts, sigui en paper o en format digital. Veure documentació de la UAB sobre "plagi" en: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html.
- En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.
- Qui lliura les activitats dos dies tard no pot obtenir més d'un 8 de qualificació, i qui els lliura entre 2 i 7 dies tard, no pot obtenir més d'un 5.

Sobre la recuperació

- Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats que equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total i haver obtingut una nota mitjana de les 3 (tres) activitats d'avaluació equivalent o superior a 3,5.
- La recuperació constarà d'una única prova i es realitzarà el dia, hora i lloc establerts per la Facultat.
- La nota obtinguda constituirà la nota final de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació	10%	10	0,4	1, 4, 6, 7, 8, 9,

Test i comentari crític vinculant dos textos obligatoris	30%	18	0,72	2, 4, 6, 8, 11, 12, 14
Treball grupal basat en la observació participant	30%	18	0,72	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13
Treball individual basat en les lectures obligatòries, les ponències invitades i el temari desenvolupat	30%	18	0,72	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 14, 15, 16

Bibliografia

Bibliografia general:

Aixelà Cabré, Y. (2005). *Género y antropología social*. Sevilla: Editorial Doble J.

Azkue, I. M., Luxán, M., & Legarreta, M. (2014). Otras formas de (re) conocer. *Reflexiones, herramientas y aplicaciones desde la investigación feminista*. Donosti-San Sebastian: Universidad del País Vasco.

Crasnow, S. (2007). Feminist anthropology and sociology: Issues for social science. In *Philosophy of anthropology and sociology* (pp. 755-789). North-Holland.

Cortés Maisonave, A., & Manjarrez, J. (2021). Género y moviidades: lecturas feministas de la migración.

Del Valle, Teresa. 2006-2007 [2002]. "Contribuciones, significatividad y perspectivas futuras de la Antropología Feminista" Kobie. *Antropología Cultural* 12: 35-60

Essed. Ph., Goldberg, T. & Kobayashi, A. (2009). *A companion to Gender Studies*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Geller, P. L., & Stockett, M. K. (Eds.). (2006). *Feminist anthropology: past, present, and future*. University of Pennsylvania Press.

Gil, C. G. (2019). Explorar posibilidades y potencialidades de una etnografía feminista. *Disparidades. Revista de Antropología*, 74(1), e002a-e002a.

Harris, O. y Young, K. (1979). *Antropología y feminismo*. Barcelona: Editorial Anagrama.

Héritier, F. (1996). *Masculino/Femenino. El pensamiento de la diferencia*. Barcelona: Ariel.

Lagarde, M. (2008). Antropología, feminismo y política: violencia feminicida y derechos humanos de las mujeres. In *Retos teóricos y nuevas prácticas* (pp. 209-240). Ankulegi.

Lewin, E. (2006). *Feminist Anthropology. A Reader*. Oxford: Blackwell.

Lamas, M. (2018). La antropología feminista y la categoría género. *La antropología feminista y la categoría género*, 111-140.

McClaurin, I. (Ed.). (2001). *Black feminist anthropology: Theory, politics, praxis, and poetics*. Rutgers University Press.

Mascia-Lees, F. E., & Black, N. J. (2016). *Gender and anthropology*. Waveland Press.

Martín Casares, A. (2006). *Antropología del Género. Culturas, mitos y estereotipos sexuales*. Madrid: Cátedra.

Méndez, L. (2007). *Antropología feminista*. Madrid: Síntesis.

Moncó, Beatriz. (2011). *Antropología del género*. Madrid: Síntesis.

Moore, H. [1988] (1991). *Antropología y feminismo*. Madrid: Cátedra.

Nencel, Lorraine. (2014). "Situating Reflexivity: Voices, Positionalities and Representations in Feminist Ethnographic Texts". *Women's Studies International Forum* 43: 75-83.
<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2013.07.018>

Rodó-Zárate, M. (2021). *Interseccionalitat. Desigualtats, llocs i emocions*. Manresa: Tigre de paper.

Scheper-Hughes, N. (1983). Introduction: The problem of bias in androcentric and feminist anthropology.

Stolcke, Verena. (1996). "Antropología del género. El cómo y el porqué de las mujeres", en Joan Prat y Ángel Martínez (eds.), *Ensayos de Antropología cultural*. Barcelona. Ariel.

Thurén, B. M. (2005). ¿Cómo hacer etnografía feminista" hacia arriba"? Dilemas éticos y políticos para la antropología crítica.

Wies, J. R., & Haldane, H. J. (Eds.). (2011). *Anthropology at the front lines of gender-based violence*. Vanderbilt University Press.

Programari

No es requereix programari específic.